

Franckesche Stiftungen zu Halle

Io. Anast. Freylinghsii, Pastoris Vlriciani Et Gymnasii Scholarchae, Fvndamenta Theologiae Christianae, In Doctrinis Fidei Ex Verbo Dei Perspicve ...

Freylinghausen, Johann Anastasius

Halis Magdeb., MDCCLXXV.

VD18 13062689

Articulus Vicesimus Primus, De Ministerio Ecclesiastico.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-206191

conscriptorum, adeoque in perfecta consociatione ac communione cum ecclesia triumphantre, Deum et Agnum pro omni bonitatis suæ opulentia æternum concelebratura sit, Hebr. XII, 22. 23. Eph. I, 11. 12. Apoc. V, 9. 10.

ARTICVLVS VICESIMVS
PRIMVS,

DE
MINISTERIO ECCLE-
SIASTICO.

§. I.

Homines, ex quibus constat ecclesia, secundum tres ita dictos status hierarchicos considerari possunt, qui sunt ministerium ecclesiasticum, magistratus politicus et status æconomicus. De quolibet agendum est separatim.

Homines,
ex quibus
constat ec-
clesia, quo-
modo
considera-
ri pos-
sunt?

§. II.

Ministerium ecclesiasticum, si originem eius spectes, per se ordo diuinus est, institutus a Deo triuno; vipote a quo omnes fidei doctores, in eo constituti, vocati et ad fructuosam fidelemque eius functionem idonei redditi sunt, 1 Tim. I, 12. 2 Cor. V, 18. 19. III, 5. 6. Rom. I, 5. Et quidem scriptura sacra omnium trium personarum mentionem hac in re facit. *Pater*, tam-

Ministe-
rium ec-
clesiasti-
cum ratio-
ne origi-
nis quid?

quam dominus messis, conducit et emittit operarios in messem, Matth. IX, 38. et vineam suam, c. XX, 1. *Christus* mittit seruos suos, quemadmodum misit ipsum Pater, Io. XX, 21. Matth. XXVIII, 18. 19. Speciatim post adfensionem in cælum partim apostolos, partim vates, partim euangelistas, partim pastores et magistros dedit, Eph. IV, 11. *Spiritus sanctus*, spiritualis ouilis ianitor, Io. X, 3. similiter constituit custodes, vt Dei pascant ecclesiam. Act. XX, 28.

§. III.

Ad ministerium ecclesiasticum quid requiritur?

Ad ministerium ecclesiasticum requiritur *diuina vocatio*, Rom. X, 15. Hebr. V, 4. 5. sine qua qui docendi prouinciam in ecclesia sibi arrogant, veritisque et illicitis viis capeffunt, rem faciunt Deo summopere odiosam, et indolem referunt eorum, quos Christus fures et latrones appellat, Io. X, 1. 8. 10. Distinguenda autem est vocatio ad munus ecclesiasticum *a vocatione generali ad christianitatem*, de qua supra Part. II. Artic. IV. edisseruimus. Quamquam enim omnes veri Christiani beneficio huius vocationis sacerdotes sunt spirituales, et propterea acceptas a Deo dotes ad communem vilitatem et ædificationem alterius conferre debent; 1 Petr. II, 9. Rom. XV, 14. 1 Theff. V, 11. 14. 1 Cor. XII, 7. Eph. V, 19. Col. III, 16. Hebr. X, 24. Act. XVIII, 26. nemini tamen, necessitate id minus flagitante, ex solo spiritualis

De ministerio ecclesiastico. 311

tualis sacerdotii iure, publicum docendi munus sumere licet, nisi specialiter sit ad hoc ipsum vocatus, Rom. X, 15. Hebr. V, 4. 5. Fit autem vacatio vel *immediate*: (quemadmodum in veteri testamento Moyses, Exod. III, 10. Iesaias c. VI, 8. 9. Ieremias c. I, 5. ceteri; in nouo autem LXX. discipuli, Luc. X, 1. et apostoli Domini, Matth. X, 1. speciatim Paulus, Gal. I, 1. vocati sunt:) vel *mediate* per homines, vti e. g. Paulus scribit Timotheo, vt, quæ ex se audiuerit, ea exponat fidei hominibus, qui sint ad alios etiam docendos idonei, 2 Tim. II, 2. et Tit. I, 5. quam vocationem mediatam, ex diuino quidem præscripto et regula factam, Deus suam ipsius agnoscit, vti videre est Act. XX, 28. Ceterum *ius constituendi verbi diuini ministros est penes totam ecclesiam Christi*; quemadmodum ex veteri ecclesiæ apostolicæ praxi constat, Act. I, 15. seq. VI, 5. XV, 22. 25. vnde nullus ordo hoc iure eiusus exercitio excludi debet aut potest.

§. IV.

In eligendis et vocandis ministris ecclesiæ non tantummodo, nec præcipue externa dis & vocalitas et dona administrantia, sed etiam ministris ecclesiæ ad dignam muneris Spiritus functionem absolute necessaria *dona sanctificantia* spectanda, adeoque haud alii ministerio iniuncti sunt, quam inculpati, Tit. I, 6. seqq. etandum?

V 4

I Tim.

1 Tim. III, 2. et myſterium fidei in munda
 tenentes conſcientia, com. 9. 16. Matth. XII,
 35. XIII, 52. Eſſi enim verbi diuini effica-
 cia ex nullius hominis bona vel deteriore
 qualitate pender, illi tamen, qui nondum
 conuerſi et illuminati, adeoque carnaliter
 adfecti ſunt, quærentes ſua, verbum diui-
 num ita tractare, aut ſic viuere haud poſ-
 ſunt, quin efficacia aut fructus eius ipſorum
 culpa in animis hominum variis modis im-
 pediatur, et contra multum detrimenti ac-
 cipiat res chriſtiana. Sir. XV, 9. Luc. VI, 39.
 2 Tim. II, 21. *LV THERVS* Poſtill. Eccleſ.
 in euangel. Dom. III. Aduent. (Tom. XIII.
 Lipſ. fol. 70. a.) „*Vbi vita non eſt frugi, raro*
 „*accidit, vt quis recte prædicet verbum Dei.*
 „*Semper enim aduerſus ſe ipſum verba faciat,*
 „*oportet, quod ſine falſum doctrinarum*
 „*ſuppoſitione vix fecerit.*„ Item in Euan-
 gel. Dom. Sexageſ. (Tom. XIII. Lipſ. fol.
 391. a.) „*Hæc duo vitia (gloriæ cupido et*
 „*auaritia) miniſterio eccleſiaſtico naturaliter*
 „*et ex diametro oppoſita ſunt. Miniſterium*
 „*enim eccleſiaſticum inſtitutum eſt, vt ſo-*
 „*lius Dei gloriæ vacet ſtudeatque toto ani-*
 „*mo; et huius rei cauſſa contumelias et*
 „*maledicta pati debet, quemadmodum Iere-*
 „*mias conqueritur: Sunt mihi, inquiens, io-*
 „*væ dicta quotidiano PROBRO ac ignominia.*
 „*Mundus enim illa non fert. Quare fieri*
 „*non poteſt, vt is in plana via maneat, ver-*
 „*bum.*

De ministerio ecclesiastico. 313

„humque Dei doceat pure, qui honori suo ve-
 „lificatur, nam probrum et ignominiam fugit,
 „ideo et Dei gloriam querere detrectat, atque
 „ita concionari necesse habet, ut hominibus
 „placeat sibi que laudi sit, et ars atque intelli-
 „gentia sua predicetur.„ Et paullo post:
 „Qui publicus diuinorum oraculorum prae-
 „esse cupit, is diligentissime sibi caueat ab ina-
 „ni gloria et auaritia, aut, si his vitis ad-
 „strictum se esse senserit, fugiat munus ecclo-
 „siasticum: nihil enim boni efficiet, sed Deum
 „tantummodo dedecorabit, mentes decipiet,
 „opesque rapiet et furabitur.„ Hinc eius-
 modi ministri alieni, Io. X, 5. mercenarii,
 com. 12. 13. fures, com. 10. latrones, com.
 8. falsi vates, Matth. VII, 15. falsi apostoli,
 2 Cor. XI, 13. mali ac fallaces operarii, com.
 13. Phil. III, 2. inimici crucis Christi, com.
 18. sal fatuus, Matth. V, 13. duces caeci, c.
 XV, 14. et aliis huiusmodi nominibus ap-
 pellantur. Sicut e contrario bonis et sin-
 ceris ministris multa praeclara nomina in
 verbo Dei tribuuntur. Ita vocantur nun-
 tii seu angeli Iehouae armipotentis, Malach.
 II, 7. pro Christo fungentes legatione, 2 Cor.
 V, 20. Christi ministri et mysteriorum Dei
 dispensatores, 1 Cor. IV, 1. pastores ouium,
 Io. X, 2. Dei adiutores, 1 Cor. III, 9. pisca-
 tores hominum, Luc. V, 10. vigiles, Ezech.
 III, 17. Hebr. XIII, 17. patres, 1 Cor. IV, 15.
 cetera.

§. V.

Quisnam *Finis* ministerii ecclesiastici ex diuina in-
 finis mini-stitutione esse debet apertio oculorum et
 sterii ec-ductio hominum ex tenebris in lucem et
 clesiastici? ex satanæ potestate ad Deum, Act. XXVI, 18.
 illuminatio cognitionis gloriæ Dei, quæ est
 in facie Iesu Christi, 2 Cor. IV, 6. instaura-
 tio fidei siue cognitionis salutis per remissio-
 nem peccatorum, Io. I, 7. Luc. I, 77. 1 Cor.
 III, 5. compactio sanctorum ad opus mini-
 sterii in ædificationem corporis Christi,
 Eph. IV, 12. perfectio vniuscuiusque ho-
 minis in Christo, Col. I, 28. comportatio
 multarum frugum in vitam æternam, Io.
 IV, 36. siue ipsorum doctorum et audito-
 rum salus, 1 Tim. IV, 16. Qui vero in
 muneris administratione suæ rei student,
 Phil. II, 21. ventrem pro Deo habent et ter-
 restria sapiunt, c. III, 19. aut se ipsos pa-
 scunt, Ezech. XXXIV, 2. seq. memoratum
 finem sibi vere propositum habere non pos-
 sunt, multo minus (quantum in ipsis est)
 ex omnibus partibus adsequi; siquidem ad
 hoc, præter preces, vere diuinum studium
 et sincerum fidei certamen, Col. II, 1. lux et
 sapientia Spiritus sancti, qui vero in eiusmodi
 hominibus non habitat, necessaria est. Sap.
 I, 4. 5. Io. XIV, 17. Matth. VI, 24.

§. VI.

Fidelitas a *Fidelitas*, a doctoribus et ministris eccle-
 doctori- siæ requisita, 1 Cor. IV, 2. Luc. XII, 42.
 præ-

De ministerio ecclesiastico. 315

præcipue consistit in officiis, quæ sunt: *bus & mi-*
 (1) Operam dare, vt vnquamque com- *nistris ec-*
 missarum sibi *ouium*, non tantum quod ad *clesiæ re-*
 externum, sed etiam quod ad internum sta- *quilita*
 tum animi, quantum fieri potest, *cognoscant*, *quanam*
 vt cum singulis, pro eo ac cuiusque res po- *in re con-*
 sistit?

stular, agere possint, Io. X, 3. 14. Ezech.
 XXXIV, 16. (2) Oues etiam *pascere*, non
 coacte, nec auare, sed libenti et prompto ani-
 mo, 1 Petr. V, 2. Io. XXI, 15. 16. quo tam
 pura (et publica et priuata) verbi Dei prædi-
 catio, 1 Tim. IV, 13. Act. XX, 27. 31. quam
 legitima sacramentorum et clauium cæle-
 stium administratio pertinet; in quibus
 omnium demonstratio spiritus et potentiae,
 1 Cor. II, 4. nec non iusta pœnitentium et
 impœnitentium, infirmiorum et firmiorum
 distinctio necessaria est, Ier. XV, 19. 1 Tim.
 IV, 13. 2 Tim. II, 15. IV, 2. Ezech.
 XXXIV, 16. Ies. III, 10. 1 Cor. III, 1. 2.
 Hebr. V, 12. Ioh. XVI, 12. vid. supra Part.
 II. Artic. XII. *de clauibus cælorum*. (3) In
 primis *officium* Spiritus sancti *elencticum*,
 sine reformatione hominum et persona-
 rum respectu, cum spiritu tamen amoris et
 mansuetudinis, cui emendatio sincere pro-
 posita sit, exercere. Ies. LVI, 10. LVIII, 1.
 2 Tim. II, 24. IV, 2. Ioh. XVI, 8. *LVTHE-*
RVS in Matth. V, 13. Tom. VII. Witteb.
 fol. 18. b. (Tom. V. Alt. fol. 380. b.) „*Iam*
 „*quemadmodum salendi ratio fieri debeat,*
 „*facile*

„facile potest intelligi, nimirum ut pro con-
 „cionibus prædicetur: Quidquid in terris na-
 „tum est et vivit, nihil valet, sed putridum
 „et perditum est coram Deo. Quum enim
 „dilucide et significanter dicat, quod sal ter-
 „rae sunt, hoc est, super omnia, quae in terris
 „sunt; necessario sequitur, ut omne, quid-
 „quid in mundo est, et carnis aut hominis
 „appellationem obtinet, reprehendendum et
 „saliendum sit, ita ut totius mundi sanctita-
 „tem, sapientiam, cultum Dei, a seipsis citra
 „verbi divini testimonium inuentum, reprobe-
 „mus. Quippe quæ diaboli sunt, et ad infe-
 „ros demergenda, si non in solam Christum
 „spes et fiducia ponitur. Hæc tandem ina-
 „mabilis et auditu iniucunda doctrina est,
 „mundo nos inuisos faciens, ut plagis et adsti-
 „ctionibus passim petamur, et omnium insi-
 „diis exponamur. Nam hoc mundus facile
 „ferret, quod de Christo et articulis fidei re-
 „cte doceretur. Illud autem nullo modo fer-
 „re potest, si ipse impetatur et salietur, ipsius
 „scilicet sanctitatem et sapientiam nullius esse
 „momenti, et ne flocci quidem faciendam, im-
 „mo cæcam et damnatam esse. Hinc vitio
 „dant prædicatoribus, nihil peræque scire,
 „quam vituperare et mordere, et turbas in
 „mundo ciere et motus concitare, et in sta-
 „tus ecclesiasticos ac bona opera petulanter
 „invehiri. Quid vero nos faciemus? si salien-
 „dum est, necesse est, ut mordeat. Et quam-
 „vis

De ministerio ecclesiastico. 317

„vis mordacitatis nos accusent, scimus tamen,
 „ita fieri oportere, et Christum ista præcepis-
 „se, qui salem vult acrem esse, et vehementi
 „acrimonia mordacem, quemadmodum audie-
 „mus. Quemadmodum ipsum Paulum facti-
 „tare videmus, totum mundum reprehenden-
 „tem et obiurgantem vitam pariter ac opera
 „hominum, Christo adeo soli per fidem non ad-
 „herentium. Quid? quod Christus Ioannis
 „XVI. inquit: Quum venerit paracletus, ar-
 „guet mundum de peccato cet. Hoc est,
 „omnia, quæcumque in mundo inueniet, argu-
 „endo inuasurus est, nemine excepto aut respe-
 „cto, neque partim reprehensurus est, partim
 „laudaturus, aut fures tantum et latrones vi-
 „tuperaturus, sed omnes simul coniunctos in
 „reprehensionem rapturus, maiores, minores,
 „probos, sapientes, sanctos, aut qualescum-
 „que tandem fuerint. Et in summa, quid-
 „quid non Christus fuerit. Neque enim ideo
 „necesse est, Spiritum sanctum venire, aut in
 „terras prædicatores mittere, ut externa et
 „crassa peccata reprehendat et iudicet, cuius-
 „modi sunt furta, adulteria, homicidia, atque
 „id genus alia, quæ mundus ipse probe nouit
 „et supplicio adscit, sed quod ipsius iudicio
 „pretiosissimum videtur, et quo optimus, pro-
 „bissimus et sanctissimus esse contendit, et Deo
 „potissimum seruire. Ibidem fol. 19. a. fol.
 831. b. „Ex his omnibus iam clare perspi-
 „cis, quantum momenti in hoc articulo situm
 „sit,

„sit,

„sit, quem Christus non temere præ omnibus
 „aliis hic ponit, et tantopere exercendum com-
 „mendat. Absque hoc christiana respublica
 „stare non potest, neque Christus consistere,
 „nulla recta intelligentia nec vita exerceri.
 „Vnde constat, maius damnum aut pernicio-
 „sorem interitum christiana communioni in-
 „ferri non posse, quam ubi sal, quo omnia
 „condienda et salienda sunt, infatuatus fuerit,
 „quod tamen cito fit. Nam eiusmodi vene-
 „num est, quod sua dulcedine dicto citius irre-
 „pit, et veterem Adamum non mediocriter
 „titillat ac delectat. Nihil enim opus est
 „periclitari, inque vitæ discrimine versari, ne-
 „que persecutiones, probra et conuicia pati
 „et deuorare. Quare nostri episcopicum tota
 „religiosorum cohorte hac in re omnium mor-
 „taliū sunt prudentissimi, quum ita prædi-
 „cent, ut interim citra vitæ periculum ac bo-
 „norum et gloriæ iacturam et dignitatis ac
 „potentiæ amissionem manere queant. Nam
 „qui vniuersum mundum, item Cæsares, re-
 „ges, principes, et sapientia ac doctrina præ-
 „cellentes homines corripere et dicere non for-
 „midat, illorum vitam coram Deo esse damna-
 „tam, ille haud dubie de capite in dubium ve-
 „niet. Ceterum si assentationibus illos per-
 „mulcere studuero, suens quoque illorum vi-
 „tam et docendi rationem rectam esse, tum fa-
 „cile indemnis vitam transigo, honorem et fa-
 „vorem retinens, interea loci egregias cogita-
 „tiones

„tiones apud animum meum comminiscor et
 „confingo, nihilosecius euangelium me prædi-
 „icare velle, sed nihil sum aliud, quam sal in-
 „satuatus. Quippe qui homines in propria
 „et veteri opinione et carnali sensu herere
 „sino, atque ita me præeunte ad diabolum po-
 „netraunt. - - Quamobrem aduersus horum
 „opinionem armatos nos esse oportet et instru-
 „ctos et solum Christi mandatum intueri, tale
 „officium nobis imponentis, et ut os interrite
 „et libere aperiamus imperantis, et quidquid
 „reprehensioni obnoxium est, reprehendamus,
 „nulla habita ratione aut periculorum, aut
 „dispendii, aut utilitatis, aut compendii, con-
 „stenta quoque aliorum hominum improbitate
 „et despicientia, hoc freti, quod ille suum sa-
 „lem nos fecerit, quo in officio nos quoque
 „tuendos suscepit, iubens nos strenue salire, ne-
 „que curare, aut terri sinere, mundo id fer-
 „re nolente, et nos propterea persequente, ne-
 „que desperare, etsi iudicio nostro non nisi
 „laterem lauare videamur. Quidquid enim
 „nobis faciendum imperat, hoc nobis placere
 „debet et sufficere, et illi cetera committere,
 „quæ et quanta per nos sit effecturus. Si ho-
 „mines audire et arripere recusant, nos nihi-
 „losecius sal sumus, et nostro officio perfuncti.
 „Atque ita demum cum omni fiducia et hono-
 „re coram iudicio Dei stare possumus, et re-
 „spondere, nos omnibus fideliter dixisse, nec
 „quidquam perfide dissimulasse, adeo ut excu-
 „sati-

„sati-

„sationi locus non sit, quasi melius nesciuif-
 „sent, et nemo ipsis dixisset. Ceterum qui
 „periculorum metu se absterrendos præbent,
 „et emerendi fauoris aut dignitatis et opum
 „consequendarum gratia tacent, illi quoque in
 „summo die iudicii de se audient dicentes: Hic
 „prædicator noster fuit, neque tamen nobis dixit.
 „Neque excusabit volentes dicere: Domine,
 „audire noluerunt. Christus enim vicissim
 „dicturus est: Ignorabas vero, me tibi præce-
 „pisse, ut salires, ad quod te quoque diligen-
 „ter hortatus sum? Nonne maiori metu ver-
 „bum, quam ipsos reuereri præstabat? His
 „verbis equidem iure terrendi eramus, nam hic
 „iudicium audis, quod super eiusmodi insatua-
 „tum salem pronuntiat, inquiens: Ad nihil
 „valet, quam ut proiciatur foras, et concul-
 „cetur ab hominibus., (4) Illis etiam in
 verbis, moribus, caritate, spiritu, fide, casti-
 tate et reliquis diuinæ vitæ partibus omni-
 bus exemplo esse, 1 Tim. IV, 12. 2 Tim. III,
 10. Tit. II, 7. 8. 1 Petr. V, 3. Phil. III, 17.
 (5) Domos suas bene administrare, atque
 ita suos ad bonum exemplum, toti cœui
 præbendum, instituere atque erudire, 1 Tim.
 III, 4. 5. Tit. I, 6. **LVTHERVS** in Psalm.
 Cl. Tom. VI. Akt. fol. 191. a. „S. Paulus
 „episcopis, hoc est, parochis et verbi diuini mi-
 „nistris, diligentissime præcipit, ut domos suas
 „bene administrent, castas et pudicas uxores,
 „bonos et dicto audientes liberos habeant, ne
 Christi

„Christianos re sua familiari potius deteriores,
 „quam concionibus meliores faciant; et hunc
 „in modum vehementer perorat: Quodsi quis
 „suam ipsius domum administrare nescit, quo
 „pacto Dei ecclesiam procurabit? Neque res
 „aliter esse potest. Qui serio id agit, ut eccle-
 „siae fideliter praesit et peccata reprehendat, is
 „certe uxori, liberis, familiae suae licentiam
 „flagitiose et petulanter viuendi permittere
 „non potest. Quodsi autem suos ad suum ipso-
 „rum arbitrium libidinemque agere sinit,
 „non magnam sane ecclesiae aliorumque habe-
 „bit rationem. Itaque non amplius parochus
 „seu minister ecclesiae est, sed lupus et sodalis
 „diaboli, ut qui diabolo permittit, et domi suae
 „et in ecclesia agere id, quod libet., (6)
 Gliscenibus in doctrina et vita scandalis pro
 virili parte et debito ordine obuiam ire; ad-
 eoque de auertendo omni animarum peri-
 culo, quam diligentissime possunt, laborare,
 Tit. I, 9. 2 Tim. II, 24. 1 Cor. V, 3. (7)
 Pro vniuersa ecclesia Christi, et speciatim
 pro commisso sibi coetu, sedulo orare, sub-
 misse secum reputantes, omnem sationem
 et irrigationem esse inanem et irritam, nisi
 Deus det vim crescendi, 1 Sam. XII, 23.
 Psalm. CXXVII, 1. 1 Cor. III, 7. vid. Episto-
 lae Apostolorum. *LUTHERVS* Comm. in
 Gen. XXVIII. Tom. VI. Witteb. fol. 421. a.
 (Tom. IX. Alt. fol. 859. b.) „Vtrumque est
 „faciendum, docendum et orandum est. Quia
 „haec

„hæc sunt duo officia sacerdotalia: Audire lo-
 „quentem Deum, et loqui cum Deo audiente
 „nos, descendere et ascendere. Per benedi-
 „ctionem, per concionem, et per administru-
 „tionem sacramentorum descendit Deus, et lo-
 „quitur mecum. Ibi audio ego. Et rursus
 „ascendo, et loquor in aures Dei audientis
 „orationem meam., IDEM in Psalm. II.
 Tom. II. Ien. lat. fol. 90. b. (Tom. II. Alt.
 f. 660. b.) „Sit ob hoc timidus et humilis,
 „quicumque populo Christi in verbo præest, et
 „magis orationis puritate quam industrie vir-
 „tute studeat liberum verbum et solum simplici-
 „ter tradere, commendans Deo tam suam lin-
 „guam, quam auditorum animas. Statutum est
 „enim, in ecclesia Dei non esse magistrum, nisi
 „illum, qui dicit: Unus est magister vester Chri-
 „stus. Et Psalm. LX. Deus loquutus est in sancto
 „suo, id est, in sanctuario suo, quod est ecclesia.,
 Denique (8) omnes calamitates, quæ pro-
 pter fidam muneris sui administrationem
 ipsis usu veniunt, alacriter et patienter fer-
 re, immo nec vitam suam magnificere, sed
 pro ouibus ponere, si spirituale earum bo-
 num et diuina gloria sic postulet, Gal. VI,
 14. Io. X, 12. Act. XX, 24. 2 Tim. I, 8. II,
 10. Col. I, 24. collat. Ezech. XIII, 5.

§. VII.

Quod-
 nam com-
 mune
 omnium

Commune autem omnium Christianorum
 officium est, (1) Deo optimo maximo cum
 pro institutione ministerii ecclesiastici in ge-
 nere,

nere, tum pro vniuscuiusque fidi operarii Christiana-
 missione, donis et habilitate in specie, gra-
 tias agere, ipsumque, vt messis Dominum, officium
 suppliciter orare, vt et malos fallacesque secundum
 operarios imminuere, et fidos sincerosque hanc do-
 ctrinam?
 augere velit; Matth. IX, 36-38. (2) tum
 ipsos doctores, an ex Deo sint, tum doctri-
 nam eorum, an cum verbo Dei concordet,
 nec ne, per spiritum sapientiae explorare,
 adeoque ad fidelium et infidelium pasto-
 rum, veritatis et erroris characteres diligen-
 ter animum attendere; Ies. LVI, 10. 11.
 Ezech. XXXIV, 2-4. Matth. VII, 15. seq.
 XXIII, 3-35. 1 Io. IV, 1-6. Act. XVII, 11.
 (3) infidis ac fallacibus, siue de via arcta se-
 ducentibus doctoribus se non committere,
 sed eos fugere, nec eorum utpote alieno-
 rum vocem audire; Matth. VII, 13-15. XV,
 14. XXIII, 3. Io. X, 5. 1 Io. IV, 5. 6. (4) con-
 tra ea fidos ac sinceros doctores, tamquam
 pro Christo fungentes legatione, ministros-
 que eius, et diuinorum arcanorum dispensa-
 tores recognoscere, et hinc verbum eorum,
 vt Dei verbum admittere, sanæque doctri-
 nae rationi de fide ac caritate ex animo pa-
 rere; 1 Cor. IV, 1. 2 Cor. V, 20. 1 Thess. II,
 13. Iac. I, 21. Rom. VI, 17. (5) neque ve-
 ro in his ipsis Christum diuidere, sed in eo-
 rum quolibet ipsum et Spiritus sui dotes ho-
 norare, easque in veram sui emendationem
 conuertere; 1 Cor. I, 12. 13. III, 4-8. IV,

6. 7. (6) bonum eorum exemplum imitari, atque ita operam dare, vt omnis boni communitatem cum illis habeant; Phil. III, 17. Io. X, 4. Gal. VI, 6. (7) necessaria vi-
 ræ subsidia subministrare, Matth. X, 10. Luc. X, 7. 1 Cor. IX, 4-14. 1 Tim. V, 17. 18. (quod, vti in se auditorum officium manet, ita a nemine ad excusandum et fo-
 vendum animum, terrestria sapientem, adhibendum est, 2 Cor. XI, 20. Phil. II, 21. Ies. LVI, 11.) (8) sedulo spiritualis sacerdotii exercitio, hoc est, priuata aliorum ædificatione, graue munus suum eis leuare, vid. §. III. et tandem (9) pro eis eorumque ministerio assiduas et ardentis preces facere, Rom. XV, 30. Hebr. XIII, 18. Eph. VI, 19. Actor. IV, 24. seq.

§. VIII.

Quod-
 nam sola-
 tium pi-
 orum
 Christia-
 norum in
 genere?

Solatum piorum *Christianorum in gene-*
re est, (1) quod Deus, quum per ministe-
 rium Spiritus reconciliationem omnemque
 salutem offerat, in institutione eius, et in
 vniuscuiusque fidi serui missione ardentem
 amorem suum et immensum salutis et bea-
 titatis hominum desiderium declaret; 2 Cor.
 V, 18-20. Matth. XXIII, 34. 37. (2) quod
 beneficio acceptæ vñctionis vocem verorum
 ac falsorum pastorum discernere et spiri-
 tum veritatis atque erroris explorare va-
 leant; Io. X, 4. 5. 1 Io. II, 20-27. (3) quod
 omnia dona, quibus seruos suos ornat Deus,
 iuxta

iuxta ac consolatio, qua eorum animos in omnibus afflictionibus replet, ad communem usum faciant, adeoque ad spirituale ipsorum et æternum emolumentum eis conferantur, 1 Cor. III, 21. 22. 2 Cor. I, 3. 4. IV, 6. 15. (4) quod de eorum etiam interpellatione certi esse, et hinc singularem fructum a Deo expectare possint; vid. supra §. VI. (5) quod, quæ ministri ecclesiæ ex diuino præscripto faciunt, auctoritatem et vim habeant diuinam, nec a Deo aliter, atque a se ipso facta, habeantur; Matth. X, 20. Io. XX, 23. (6) quod Deus ecclesiam suam a fallacibus operariis aliquando liberare, Zach. XIII, 2. 6. Apoc. XIX, 20. bonos ei pastores ad finem usque dare, Matth. XXVIII, 20. eorumque numerum augere velit; c. XXIV, 14. (7) quod in nouissimo die doctorum suorum corona futuri, cum illisque ut reges et sacerdotes coram Deo vna victuri, et ab Agno, qui inter solium, et simul vnicus ille bonus et magnus pastor est, coniunctim ut oues ipsius pascendi sint. Apoc. VII, 17.

§. IX.

Solacium fidelium doctorum et ministro- Quod-
rum ecclesiæ in specie est, (1) quod eo mun- nam fide-
nere fungantur, quo ipse Filius Dei, Chri- lium do-
stus Iesus, in terra functus est, Io. XX, 21. ctorum et
cuius per dignam procuracionem homines ministro-
ad sempiternam salutem possunt perducere; rum ec-
clesiæ so-

(2) quod Deus ab ipsis nihil requirat, nisi ut pro tributa sibi misericordia fideles compariantur; 1 Cor. IV, 2. VII, 25. Luc. XII, 42. collat. Ezech. III, 17-21. (3) quod Christus per Spiritum suum in ipsis et per ipsos potenter agere laboremque eorum non infructuosum esse velit; Matth. XXVIII, 20. Marc. XVI, 20. (4) quod hic ipse eos amet, honoret, defendat, et in omnibus adfectionibus, quantum satis est, confirmet ac consoletur; Apoc. I, 16. II, 1. 2 Cor. I, 3. (5) quod munus suum recte administrantes præclarum sibi gradum faciant, magnamque in fide, in Christo Iesu collocanda libertatem acquirant; 1 Tim. III, 13. (6) quod ipsis munere suo fideliter perfungentibus nihil aduersi et incommodi euenire possit, quod Christo eiusque fidis seruis et testibus omnibus non ante euenierit; Io. XV, 20. Matth. V, 12. (7) quod illi, quos ministerio suo ad Christum perduxerint, iam in hac vita spes eorum et lætitia sint, et in eius aduentu honor eorum et corona glorificationis futuri sint; 1 Thess. II, 19. Phil. IV, 1. (8) quod cursum muneris sui emensi in Domini sui voluptatem ingressuri, Matth. XXV, 21. et de pastorum magistri numquam flaccescentem gloriæ coronam accepturi, 1 Petr. V, 4. quid? quod ut fulgor æthereus fulsuri, et stellarum similes in omnem æternitatem futuri sint. Dan. XII, 3.

ARTI-